

12.2.2004

60/012/04

Oikeusministeriö

Oikeusministeriö
17. 02. 2004
Oel 32, 41, 2002
01028:00/2002

Lausuntopyyntöne 15.1.2004

OIKEUSMINISTERIÖN TYÖRYHMÄMIETINTÖ 2003:13

Oikeusministeriö on pyytänyt keskusrikospoliisilta lausuntoa yllä mainitusta mietinnöstä ja siihen sisältyvistä lakiehdotuksista. Lausuntopyynnön ensimmäinen vaihe koskee mietinnön laitonta maahantulon ja maassa oleskelun järjestämistä sekä lapsipornografi-aa koskevaa osaa.

Yleistä

Ihmiskauppa on muodostunut ongelmaksi myös Euroopassa. Tämän toiminnan kohteena ovat useimmiten yhteiskunnassa heikommassa asemassa olevat henkilöt, kuten lapset ja naiset, joiden suojelu edellyttää tehokkaan rikosoikeudellisen säätelyn lisäksi muita toimia. Ihmiskauppa liittyy kiinteästi järjestäytyneeseen kansainväliseen rikollisuuteen, jossa kerätään huomattavia taloudellisia voittoja. Ihmiskaupan ja siihen liittyvän muun rikollisuuden torjunta tulee olla tehokasta sekä perustua eri valtioiden tehokkaaseen yhteistyöhön ja yhdenmukaiseen rikosoikeudelliseen säätelyyn.

LAKIEHDOTUKSET**Rikoslaki 17 luku***7 § 2, valtiorajarikos*

Pykälän 2 momenttia täydennettäisiin siten, ettei ihmissalakuljetuksen kohteena olevaa ulkomaalaista tuomittaisi kohtuusyistä valtiorajarikoksesta.

Keskusrikospoliisilla ei ole ehdotuksen johdosta huomautettavaa.

8 § Laittoman maahantulon järjestäminen

Nykyisen pykälän 1 momentin 1 kohdan tekotavoista puuttuu ulkomaalaisen, jolla ei ole maahantulon edellytyksiä, tuonti Suomeen *kauttakulkua varten*. Keskusrikospoliisi pitää ehdotettua kauttakulkua koskevaa tekotavan laajennusta tarpeellisena lain aukollisuuden vuoksi.

8 a §. Törkeä maahantulon järjestäminen

Kyseessä olisi uusi rangaistussäännös, jonka mukaan törkeästä laittoman maahantulon järjestämisestä tuomittaisiin, jos maahantulon järjestämisessä

- 1) aiheutetaan tahallisesti tai törkeällä huolimattomuudella toiselle vaikea ruumiinvamma, vakava sairaus taikka erityisen tuntuva kärsimystä,
- 2) rikos on tehty osana 1 a §:n 4 momentissa tarkoitetun järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaa.

Rangaistusasteikoksi ehdotetaan vankeutta vähintään neljä kuukautta ja enintään kuusi vuotta.

Keskusrikospoliisi pitää törkeimpien tapausten edellyttävän ehdotettua kvalifioitua teko-muotoa ja sille riittävän ankaraa rangaistusasteikkoa.

Laittomat maahanmuuttajat saattavat tulla huomattavan heikoista taloudellisista ja yhteiskunnallisista oloista, ja ovat tämän vuoksi valmiita luopumaan vähäisestä omaisuudesta sekä keskeisistä ihmis- ja perusoikeuksistaan alistuessaan laittomaan toimintaan. Keskusrikospoliisi ehdottaa pykälän 1 kohdan teon törkeyttä kuvaaviin perusteisiin lisättäväksi maahanmuuttajien epäinhimillisen tai halventavan kohtelun. Edellä mainittu vastaisi myös Palermon yleissopimuksen lisäpöytäkirjaa.

Ehdotuksen 2 kohdan mukaan koventamisperusteena olisi rikoksen tekeminen osana järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaa. Epäselvää on, koskeeko pykälä ryhmän toimimista kokonaisuudessaan Suomessa. Ihmissalakuljetusta järjestävät pääsääntöisesti ulkomailla toimivat rikollisryhmät.

Keskusrikospoliisi ehdottaa uutta 3 kohtaa, jonka mukaan rikoksen tekeminen huomattavan taloudellisen hyödyn hankkimiseksi tekisi teon törkeäksi. Huomattavaa hyötyä tulisi arvioida maahanmuuttajan kotimaan yhteiskunnallisten olojen ja palkkatason näkökulmasta.

Keskusrikospoliisi pitää ehdotukseen sisältyvää telekuuntelun laajentamista kyseiseen rikokseen sen selvittämisen kannalta ehdottoman tarpeellisena.

18 §. Sukupuolisiveellisyttä loukkaavan kuvan levittäminen

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uutena tekotapana maastavienti. Lisäksi rangaistavaa olisi tuonti Suomen kautta muuhun maahan. Valmistamista ja maahan-tuontia koskeva levittämistarkoitus ehdotetaan poistettavaksi. Keskusrikospoliisi pitää ehdotettuja muutoksia tarpeellisina nykyisen lain aukollisuuden ja sen vuoksi, että levittämistarkoitusta on käytännössä vaikea osoittaa.

Uuteen 2 momenttiin ehdotetaan uutena kriminalisointina yrityksen säätämistä rangaistavaksi.

Keskusrikospoliisi pitää ehdotusta tarpeellisena niiden tekojen osalta, joissa levittämistä ei voida näyttää tai se on esimerkiksi tietoteknistä syistä estynyt.

Uuteen 4 momenttiin sisältyisi lapsen määritelmä. Sen mukaan lapsena pidettäisiin kahdeksantoista vuotta nuorempaa tai sellaiseksi perustellusta syytä oletettavaa henkilöä.

12.2.2004

60/012/04

Ikärajaa ei keskusrikospoliisin mielestä ole aihetta alentaa, vaikka se on korkeampi kuin lapsioikeudessa ja rikoslaissa oleviin ikärajiin nähden.

5 momentissa olisi rangaistavuutta koskeva poikkeussäännös. Se koskisi kuvan valmistamistapauksia, joissa kuva esittää kuusitoista vuotta täyttänyttä henkilöä, jonka suostumuksella kuva on otettu hänen yksityistä käyttöönsä varten, ja jos osapuolten iässä tai henkisessä ja ruumiillisessa kypsytydessä ei ole suurta eroa. Kyseessä ei olisi levittämistarkoituksessa otettu kuvan valmistus. Lisäksi alaikäinen voisi ehdotuksen mukaan pätevästi antaa luvan kuvaamiseensa.

Keskusrikospoliisin mielestä säännöksen ongelmana on kuitenkin se, ettei kuvattavalla, hänen annettuaan suostumuksen kuvan valmistamiseen, juurikaan ole keinoja estää kuvan levittämistä. Lisäksi kuvan hallussapidon rankaisemattomuus aiheuttanee väitteitä siitä, että luvattomasti hallussa pidetty kuva liittyykin seurustelusuhteeseen, jolloin se olisi rankaisematonta.

18 a §. Törkeä sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan lasta esittävän kuvan levittäminen

Ehdotus Euroopan unionin puitepäättökseksi lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja lapsipornografian torjumisesta edellyttää, että levittämistä voidaan tuomita viidestä kymmeneen vuoden vankeusrangaistus. Nykyinen kahden vuoden enimmäisrangaistusta on korotettava säätämällä ehdotetulla tavalla törkeä tekemuoto. Rangaistusasteikko olisi vähintään neljä kuukautta ja enintään kuusi vuotta vankeutta.

Ehdotettu pykälä on keskusrikospoliisin mielestä välttämätön, eikä rangaistusasteikkoa ole syytä alentaa. Pykälässä mainittuja kuvia levitetään usein internetin avulla tai sähköpostitse. Levittäminen tapahtuu usein kiinteän ryhmän sisällä, mikä ilmentäisi pykälän perustelujen mukaisesti erityistä suunnitelmallisuutta. Suomessa on eräiden muissa maissa tehtyjen rikostutkimusten yhteydessä paljastanut myös suomalaisia ryhmän jäseniä. Keskusrikospoliisi pitää ehdotettua telekuuntelun laajentamista kyseiseen rikokseen sen selvittämisen kannata välttämättömänä.

2 momentissa säädettäisiin yritys rangaistavaksi.

18 b. Kuvaohjelman laitton esittämien tai levittäminen alaikäiselle

Pykälän sisältö säilyisi ennallaan.

19 §. Sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan lasta esittävän kuvan hallussapito.

Rangaistusasteikkoa kovennettaisiin yhteen vuoteen vankeutta. Keskusrikospoliisin mielestä enimmäisrangaistusta tulisi korottaa kahdeksi vuodeksi, koska puitepäättöksen mukaisesti enimmäispituus tulisi olla yhden ja kolmen vuoden välillä. Vaihtoehtoisesti tulisi harkita törkeän tekemuodon säätämistä ja telekuuntelua vastaavin perustein, mitä kuvan levittämisen törkeän tekemuodon 1-3 kohtien osalta ehdotuksessa ja tässä lausunnossa edellä on lausuttu. Huomattavan kuvamäärän hallussapidon ja siihen liittyvien olosuhteiden nojalla teko tulisi pääsääntöisesti tulkita levittämisen yritykseksi.

12.2.2004

60/012/04

Pakkokeinolaki*5 a luku 2 §. Telekuuntelun edellytykset*

Sekä laittoman maahantulon järjestämisen että sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan lasta esittävän kuvan törkeät tekemuodot vaarantavat yksilön ja yhteiskunnan turvallisuutta ja siten kohdistuvat keskeisiin perusoikeuksiin. Lisäksi molempien rikosten osalta kvalifiointiperusteena on teon tekeminen osana rikollisryhmän toimintaa. Edellä mainituista syistä telekuunteluoikeuden laajentaminen koskemaan näiden rikosten tutkintaa on perusoikeuteen kuuluvan turvallisuuden suojaamiseksi välttämätöntä.

Keskusrikospoliisin päällikkö
Poliisineuvos

Rauno Ranta

Rikostarkastaja

Kimmo Markkula